

Britains figurer - Hestetrukne trænvogne - Del 4

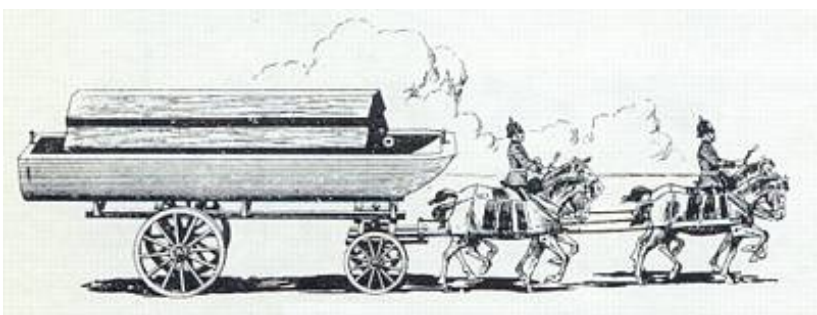
Indledning

I sit righoldige sortiment havde Britains endnu en trænvogn - en pontonvogn - hvorved også ingeniørtrænet var repræsenteret:

Pontoon Section, Royal Engineers (Review Order) - katalognummer 203.

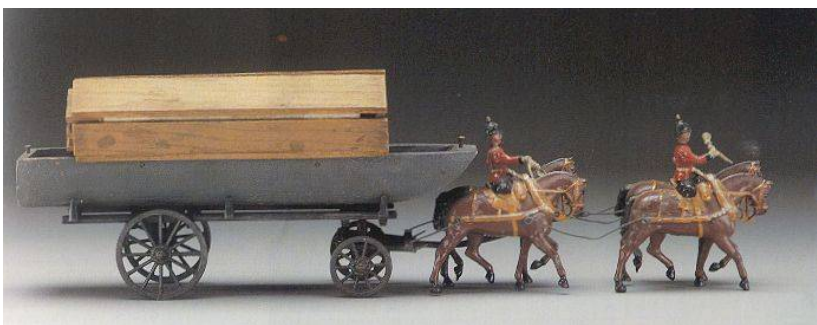
Pontoon Section, Royal Engineers (Active Service Order) - katalognummer 1450.

(Fra 1929 til 1933 var katalognummeret dog 203A.)

Pontoon Wagon - Katalognummer 203 og 1254.

Pontoon Wagon

Britains pontonvogn - katalognummer 203, cirka 1920.

Gengivet fra Kilde 3.

I 1920 så den første Britains pontonvogn dagens lys - et flot stykke legetøj, der bestod af en pontonvogn trukket af fire heste, hvoraf de to blev redet af trækonstabler fra *Royal Engineers* (uniform: rød jakke og mørkeblå bukser samt mørkeblå "pikkelhue", med kugle) samt ikke mindst en gråmalet træponton og to brofag i ubehandlet træ.

Udgaven med trækonstablerne i khakifarvede uniformer (katalognummer 203A) kom frem i 1928; bortset fra uniformerne, så var de to katalognumre identiske.

Hestene, der trak pontonvognen, var indtil 1921 af typen med trækkrave (se *Britains Hestetrukne trænvogne, Del 1*), mens selve vognen var bruneret frem til 1933. Fra 1934 (katalognummer 203 og 1254) blev pontonvognen nu malet khakifarvet, mens den i slutningen af 1930'erne blev mørkegrøn.

En kopi af Britains katalognummer 1254, tilstræbt malet i samme stil som originalen.

Selve vognen har omkring 25 år på bagen, og kom fra et af de allerførste firmaer (navnet husker jeg ikke længere), som solgte kopier af Britains figurer, primært som reservedele. Jeg indkøbte alle delene, som hørte til en pontonvogn

Pontonen og brofagene er også kopier, købt for cirka 20 år siden af en daværende forhandler af Britains og andre legetøjsfigurer - Brian J. Starling. Jeg købte siden et yderligere eksemplar for at være i stand til at få en hel pontonbro.

De to pontoner er tilsyneladende fra to forskellige sendinger og er ikke helt ens i alle detaljer; jeg har dog tilpasset dem så de løser deres opgave på tilfredsstillende vis. Læren er: Skal man bruge to pontoner, så køb dem samtidig!

Hestene, der trækker pontonvognen, er grundlæggende originale figurer, anskaffet gennem årene med henblik på netop at skulle trække pontonvognen. Oprindeligt havde rytterne hoveder med pikkelhuer, men jeg erstattede dem med originale hoveder, med kasket.

Hele ekvipagen blev færdig for et par år siden og er malet, så den ikke skiller sig alt for meget ud fra originale figurer - en absolut gangbar løsning, indtil en original pontonvogn i den helt rigtige udførelse dukker op.

Vil man i dag anskaffe en eller flere kopier af Britains pontonvogn, inklusive pontoner, så kan jeg anbefale firmaet *Soldier Pac* som leverandør: www.angelfire.com/tx/ToySoldier/soldierpac.html.

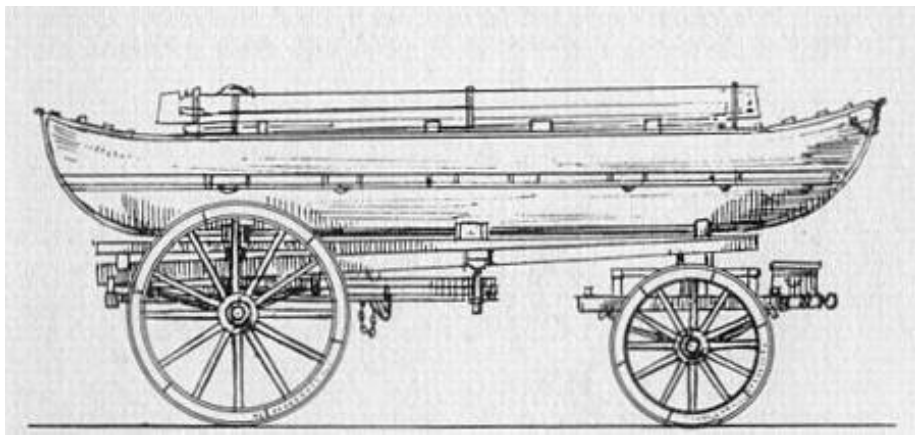
Når emnet nu er kopier af Britains figurer, så er det værd at tænke på fabrikkens gamle slogan: *When buying Britains soldiers, see that they are Britains!* Det er absolut gangbart den dag i dag.

Varianter

I lighed med de øvrige trænvogne fandtes en udgave fra den amerikanske hær (katalognummer 1373), som dog med stor sandsynlighed alene blev fremstillet på bestilling.

I 1940 blev figurerne i katalognummer 1254 udrustet med stålhelme - en udgave som i dag er meget sjælden.

Legetøjet sammenlignet med virkeligheden

Pontoon Wagon Mk II med Pontoon Mk I, cirka 1880.

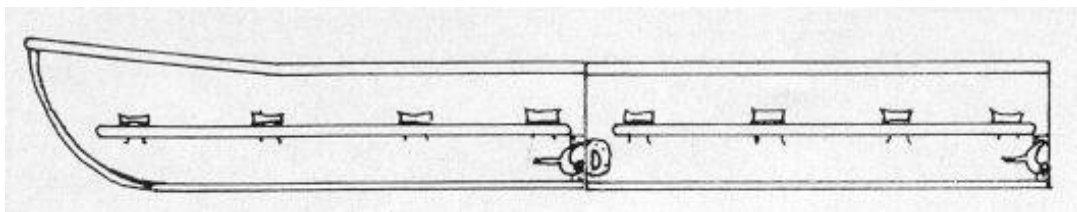
Pontonvognen fandtes også i en *Mk I* og *Mk III* udgave. De tre udgaver var principielt ens, men Kilde 5, hvorfra tegningen stammer, omtaler ikke disse forskelle nærmere.

Den her viste *Pontoon Mk I (Blood Pontoon)* blev indført i 1870. Den var opkaldt efter sin opfinder - løjtnant Bindon Blood, *Royal Engineers*, der senere opnåede rang af general.

I 1889 indføres en ny ponton - *Pontoon Mk II (Clauson Pontoon)* - se *Engelsk ingeniørmateriel - Pontoon Bridging Equipment Mk II*.

En uniformsplanche af Harry Payne, der findes i Kilde 4, viser en pontonvogn fra cirka 1890 med en ponton der mest af alt ligner en *Mk I* udgave, og det er nærliggende at tænke på denne udgave som Britains forlæg til modellen.

På den anden side, så ligner Britains ponton - efter min opfattelse - mest en *Mk II* udgave, selv om legetøjet ikke viser, at pontonen består af to halvdele.

Pontoon Mk II fra tegning i Kilde 8.

Hvad enten det nu er det ene eller andet forbillede, der er brugt, så er der tale om et spændende stykke legetøj, med stor legeværdi.

Billedmateriale

Pontonvogn med *Ponton Mk II* på march, cirka 1915.
Midt på pontonen aner man en lodret streg, der viser, hvor de to halvpontoner er sat sammen.

Et cigaretkort med en
trækonstabel fra
Royal Engineers, cirka 1890.

En pioner fra
Cheshire Field Company,
Royal Engineers
(Territorial Army),
1914.

Om uniformer

Konstaben er iført uniformen, der blev båret i fredstid, inden khakiuniformer indførtes i 1902. Uniformen blev senere paradeuniform.

Illustrationen stammer fra: www.britishempire.co.uk/forces/armyuniforms/britishengineers

Pioneren stammer fra et cigaretkortet - Nr. 28 i Players serien *Territorial Army*. I baggrunden ses en pionervogn (*Tool Cart*), der krydser en pontonbro.

Forfatteren til Kilde 9 gjorde tjeneste i denne enhed.

Kent Royal Engineers Volunteers, cirka 1908.
Uniformsplanche tegnet af
Richard Caton Woodville.

Enhedsbetegnelsen er fra Kilde 10, der viser en beskåret gengivelse af planchen. Det har dog ikke været muligt at finde yderligere oplysninger om denne enhed. *Royal Engineers (Volunteers) 1859-1908* af R.A. Westlake, privat udgivelse 1983, ISBN 0-9508530-0-3, omtaler 24 frivillige enheder, men ingen fra Kent.

Planchen er nummer 14 i serien, som er omtalt i min artikel *Uniformsplancher - Territorial Army*. Gengivelsens kvalitet lader en del tilbage at ønske, men det er dog muligt at se, hvad den forestiller. Gengivelsen stammer fra:

www.lastsquare.com/PrintCatalog/CranstonPix/un380.jpg

Særligt interessant i den foreliggende sammenhæng er naturligvis pontonvognen samt de arbejdende pionerer i baggrunden.

Bemærkelsesværdigt ved soldaten i forgrunden er, at hans knapper og kantninger er gyldne, idet enheder fra Territorial Army pr. definition anvendte sølvfarvede knapper og hvide kantninger. Visse enheder opnåede dog særlig tilladelse til at anlægge de samme farver som de regulære enheder; måske der er tale om en sådan enhed.

Om organisation

Ingeniørbataljonen, som indgik i en engelsk infanteridivision (1914), bestod af følgende:

Divisional Engineers (Infantry Division), War Establishment, 1914

	Personnel		Horses					2-horsed					6-horsed					
	Officers	Other Ranks	Riding	Draught	Heavy Draught	Pack	Cart, Maltese (1-horsed)	Cart, Water	Cart, forage, or limbered wagon	Cart, tools, R.E.	Wagon, Light Spring	Wagon, cooks, or travelling kitchen*	Wagon G.S. technical stores (4-horsed)	Wagon, trestle	Wagon, pontoon	Wagon, cable	Spare horses	Motor Cycle
Divisional Engineers, complete	20	589	72	144	8	14	1	3	8	16	7	4	2	2	4	3	15	9
Headquarters Divisional Engineers	3	10	5	1	2		1					1						
Field Company	6	211	17	53	2	4		1	4	8		1	1	1	2		5	
Field Company	6	211	17	53	2	4		1	4	8		1	1	1	2		5	
Signal Company	5	157	33	37	2	6		1			7	1			3	5	9	

Hvert ingeniørkompagni (*Field Company*) bestod af: Stab, en bereden deling (*Section*) samt fire ingeniørddelinger (*Sections*).

En ingeniørddeling, der kunne arbejde som selvstændig enhed, bestod af: en officer og 37 pionerer.

Se <http://www.1914-1918.net/whatfieldcoy.htm> for yderligere oplysninger om udrustning og organisation.

Kilder

1. *Britains Katalog, cirka 1932*. Genoptryk.
2. *Armies of the World, Britains Ltd. Lead Soldiers 1925 - 1941* af Joe Wallis, Privat udgivelse, 1993, ISBN 0-9605950-2-3.
3. *The Great Book on Britains - 100 Years of Britains Toy Soldiers* af James Opie, New Cavendish Books, London 1993, ISBN 1-872727-32-8.
4. *Horses and Saddlery* af G. Tylden, J.A. Allen & Company, London 1965, genoptrykt i 1980.
5. *Discovering Horse Drawn Transport of the British Army* af D.J. Smith, Shire Publications Ltd., Aylesbury/Bucks. 1977, ISBN 0-85263-403-X.
6. *Military Bridging - Pontoon Bridging Equipment Mk III* af Arthur North, Tidsskriftet Modelworld, december 1972.
7. *Field Service Pocket Book (1914)*, udgivet af General Staff, War Office, London 1914, Genoptrykt af David & Charles Reprints, London 1971, ISBN 0-7153-5225-3.
8. *One More River to Cross - The Story of British Military Bridging* af J.H. Joiner, Leo Cooper, Barnsley/South Yorkshire 2001, ISBN 0-52052-788-0.
9. *My sapper Venture* af V.F. Eberle, Pitman Publishing, London 1973, ISBN 0-273-31745-8.
10. *The Corps of Royal Engineers 1066-1996* Tidsskriftet Regiment Nr. 13, april/maj 1996.

Dette postkort udkom under Første Verdenskrig og pontonvognen ligner - med sine kun fire trækheste - fint Britains udgaven. Selve pontonen ser ud til at være en blanding af *Mk I* og *Mk II* udgaverne, men skal måske - som legetøj - "bare" forestille en ponton.

Af forklaringen på bagsiden af kortet fremgår en kort forklaring på, hvorledes en pontonbro slås, samt at en *Pontoon Troop, Royal Engineers*, består af 16 pontoner. Jeg kan ikke p.t. få sidstnævnte oplysning til at passe med andre kilder om organisation af andre relevante ingeniørenheder - feltbroekvipager (*Bridging Trains*) fra 1907-1916 eller de parkkompagnier (*Pontoon Parks*), som afløste feltbroekvipagerne i 1916.

Per Finsted